

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:3407

av **Lars Hjälmered m.fl. (M)**

Life science och medtech

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en utvecklad samverkan mellan life science- och medteknäringen, akademien och hälso- och sjukvården i syfte att tillgängliggöra forskning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja forskningskluster och innovationsmiljöer som ger långsiktig förutsägbarhet för forskning och utveckling inom life science i Sverige och att tillse förbättrade möjligheter att kunna utveckla forskningsresultat till nya produkter och tjänster, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra nödvändiga och relevanta regelförenklingar för att ge life science-, ICT- och medteknäringen konkurrenskraftiga villkor gentemot omvärlden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i samråd med nyckelaktörer såsom myndigheter, landsting och regioner, kommuner och företag utveckla en nationell handlingsplan för innovationsvänlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Livsviktiga näringar

Life science utgör en viktig näring som genererar stora exportintäkter, skapar sysselsättning och har betydelse för Sveriges ställning som forsknings- och kunskapsnation. Branschen bidrar med drygt 40 miljarder kronor per år till Sveriges BNP, sysselsätter omkring 20 000 personer inklusive underleverantörer och investerar drygt 10 miljarder årligen på forskning och utveckling. Investeringar i forskning leder till högre produktivitet, ökad kunskap och kompetens inom näringslivet och samhället i stort. Detta bidrar till långsiktigt högre ekonomisk tillväxt och ökad välfärd i Sverige.

Samtidigt hårdnar den globala konkurrensen inom livsvetenskaperna. Trenden är en allt starkare koncentration till ett fåtal forskningscentra. Fusioner och uppköp präglar life science-industrin. Men Sverige har en lång tradition av medicinsk forskning. Vi har en god utbildningsnivå och välfungerande myndigheter och etikprövningsnämnder. Tydliga spelregler och ett utvecklat samverkansklimate är viktiga förutsättningar för att svensk life science ska frodas och utvecklas. För att möta den ökade konkurrensen måste Sverige ha globalt konkurrenskraftiga villkor för att attrahera och behålla viktiga företag och forskningscentra. Det berör vitt skilda områden såsom bolagsskatt, expertskatt, akademiskt utbyte, infrastruktur, institutioner med mera.

Sverige har under lång tid betraktats som ett framgångsland vad gäller den kliniska forskningen. Det är en position som på senare år inte alls är en självklarhet. Inom såväl klinisk forskning som den mer akademiska biomedicinska forskningen har Sverige tappat mark. Särskilt tydligt blir det sett till kliniska läkemedelsprövningar, där både antalet startade prövningar och antalet journaler som deltar minskat kraftigt under de senaste åren. I grunden handlar problemen om att de forskande företagen haft svårt att få tillgång till hälso- och sjukvården för forskning om nya behandlingsmetoder, såsom nya läkemedel eller medicinteknik, och medarbetare inom hälso- och sjukvården med ambitioner om att forska har inte alltid givits möjlighet att göra det. Samverkan mellan life science- och medteknärningen, akademien och sjukvården måste utvecklas för att tillgängliggöra sjukvårdens möjligheter till forskningen. Detta kan bland annat ske genom att knyta kompetens och kapacitet till vård och akademi via kunskapscentra. Moderaternas vision är att Sverige 2025 ska vara global förebild för samverkan mellan vård, näring och forskning.

Ledtiderna från initialskede till brukbart resultat är för forskning inom life science mycket långa. Bland de absolut längsta jämfört med andra naturvetenskapliga forskarområden. Dessutom är fallet många gånger med forskning kring potentiella slutprodukter att de av olika anledningar stupar precis innan målnöret, varvid flera decenniers arbete får läggas åt sidan. Stora resurser i form av tid och pengar präglar life science-forskningen vilket gör det ytterst angeläget att nå fram till framgångsrik kommersialisering i högre grad än idag. Långsiktig kvalitet, tillgång till sjukvårdens resurser och över tid attraktiva förutsättningar vad gäller kompetensförsörjning och näringsvillkor är därför av yttersta vikt för life science- och medteknärningarna.

Svenska forskningskluster och innovationsmiljöer som ger långsiktig förutsägbarhet för denna forskning och utveckling är nyckelfaktorer som måste främjas. Utöver att det måste finnas en kritisk massa vad gäller individuell och teknisk kompetens inom näringarna är också samverkan över disciplingränserna en värdefull möjlighet. Exempel på sådana laterala samarbeten mellan life science, ICT, medtech och andra näringar, där Astra Zenecas biohub-modell är ett av de främsta, bör därför uppmuntras och stimuleras.

Sverige har allt att vinna på att både nationella och internationella läkemedelsföretag verksamma inom landets gränser är framgångsrika. Det skapar en positiv spiral av arbetstillfällen, skatteintäkter och attraktionskraft. Sverige vinner när dessa företag utvecklas och ges möjligheter att investera i ytterligare utvecklingsprojekt som leder till framtidens behandlingar. Väl utvecklade och livskraftiga life science-kluster bidrar inte bara till att skapa goda förutsättningar för svensk hälso- och sjukvård att ge alla patienter i Sverige tillgång till en hälso- och sjukvård av världsklass. Starka life science-kluster i Sverige kan också bidra till att stärka forskning och näringslivsklimat inom andra sektorer i samhället.

Näringsvillkor i världsklass

Inom denna näring verkar stora och små aktörer i symbios. Hos de riktigt stora bolagen kan upp emot 90 procent av forskningen ligga i externa R&D-bolag. Det har visat sig vara framgångsrikt och förutsätter därmed en öppenhet mot den externa miljön och omsorg om de små företagen. Utöver konkurrenskraftiga villkor behöver den internationellt präglade life sciencenärningen möta ett näringsklimat som signalerar en tydlig ambition att underlätta etableringar i Sverige.

Life science/medtech-näringsen är till hela sin struktur global där forskning, talanger och bolag korsar gränser. Framgång förutsätter lätttrörlighet för människor och bolag att etablera sig och skapa samarbeten över hela världen. Därmed skärps också konkurrensen länder emellan om att attrahera dessa. Utöver tillgång till excellenta forskningsmiljöer är beskattningsvillkor för personer, såsom expertskatt och goda villkor för personaloptioner, av avgörande betydelse. Vid internationell rekrytering spelar såväl storleken som tidsutdräkten på expertskatten roll för Sveriges attraktivitet för investeringar och företagande.

För de större internationella bolagen är bolagsskatten en viktig faktor för var man etablerar sig. Många länder har de senaste åren sänkt denna skatt för att öka sin attraktionskraft. I samband med Storbritanniens utträde ur EU förväntas landet justera sin bolagsskatt för att även framledes kunna kvarstå som ledande nation inom life science. För mindre bolag spelar de 3:12-regler större roll. De medför att svenska småföretag beskattas med en betydligt högre skattesats än stora företag. Då många bolag i denna sektors näringskedja är små och växande måste den svenska beskattningsreglerna anpassas i syfte att underlätta tillväxt och överlåtelser av desamma.

I en värld där de mest attraktiva talangerna vanligtvis har flera erbjudanden att välja bland är även sociala faktorer betydelsefulla så som tillgång till högklassiga internationella skolor, en fungerande och flexibel bostadsmarknad samt möjligheter för arbeten till medföljare. Det ställer krav på att det omgivande samhället svarar upp mot högt ställda krav på kvalitet i dessa funktioner. Kort sagt måste Sverige ha konkurrenskraftiga villkor gentemot omvärlden med enkla processer och korta handläggningstider.

Sverige som forsknings- och innovationsnation

Forskning och utveckling inom life science tar mycket tid i anspråk och sker långsiktigt. Det medför ofta höga kostnader och hög risk för inblandade företag. Det gör sektorn särskilt beroende av tydlighet och förutsägbarhet.

Den acceleration av resurser som moderaterna och alliansen genomförde under åtta år har med nuvarande regering avstannat. Inriktningen på Alliansens senaste forskningsproposition var:

- Life science
- Stärkt basfinansiering för universitet och högskolor

- Spetsforskning
- Forskningsanläggningar
- Forskningsresultaten ska leda till nya produkter och tjänster.

Denna väg måste fullföljas med insatser för att stärka näringarnas möjligheter att utveckla forskningsresultat till nya produkter och tjänster, vilka i sin tur genererar växande företag och fler anställda. Här är välutbildad arbetskraft och ett företagsklimat som ger goda förutsättningar för företag att investera viktiga hörnstenar i det fortsatta arbetet.

De skattemässiga villkoren för företagande har stadigt försämrats över de senaste åren under den socialdemokratiskt ledda regeringen. Det viktigt att Sverige arbetar vidare med att över tid få globalt konkurrenskraftiga villkor och skattenivåer som uppmuntrar till att attrahera och behålla värdefull personal, företag och forskningscentra. Det svenska skattesystemet behöver utvecklas så att det skapar attraktiva förutsättningar för företag att bedriva sin verksamhet i Sverige, och särskilt främjar entreprenörskap och innovation.

Stärk innovationsupphandlingen

Innovationsupphandling är en process som främjar utveckling och införande av nya lösningar, innovationer, vilket i sin tur skapar tillväxt och arbetstillfällen i Sverige. Idag är dock innovationsupphandling inom till exempel vården bristfällig. Sedan 2010 drivs det i Norge ett utvecklingsprogram för innovativ offentlig upphandling, Nasjonalt program for leverandørutvikling. Syftet med programmet är att använda tidig dialog i upphandlingsförfarande mellan köpare och säljare för att stimulera till nya och annorlunda lösningar. På ett smart sätt löser man sedan uppgiften genom att tillvarata kunskap från olika branscher och användningsområden med tekniska lösningar för bättre underhåll. Exempelvis har man i Norge kunnat använda sig av lösningar från oljeindustrin där sättet att borra ner i havsbotten i form av ett U kunnat överföras till vägnätet. Istället för att gräva upp gatan har man med samma teknik kunnat lösa problem utan att få stora hål i vägbanan. I Norge är det Näringslivets Huvudorganisation (NHO) som tillsammans med Kommunernas intresse- och arbetsgivarorganisation (KS), har bidragit till att lyfta upphandlingsområdet till en strategisk fråga och stimulerat till fler innovationsvänliga upphandlingar, eller om man så vill funktionsupphandlingar genom ett konkret metodstöd.

Innovationstävlingar är ett annat intressant verktyg som i många fall kan komplettera innovationsupphandlingar. I en innovationstävling belönas de som först eller effektivast kan lösa en definierad utmaning. Genom att rikta strålkastarljuset på en viss fråga eller möjlighet kan tävlingar påskynda utvecklingen mot ambitiösa mål. I innovationstävlingar får flera olika innovatörer och investerare anledning att prioritera och lösa utmaningen. Till skillnad från andra sammanhang är tävlingen inget erkännande av tidigare uppnådda mål. Det finns många intressanta möjligheter med innovationstävlingar där detta verktyg skulle kunna bidra till att möta samhällsutmaningar och göra svenska myndigheter kan bli mer innovativa. Förutom att man stimulerar innovationssystemet i Sverige kan det leda till att olika samhällsproblem löses snabbare och effektivare.

Life science, medtech och andra områden lämpar sig särskilt väl för denna typ av upphandling. Sverige som land har allt att tjäna på att kommuner, landsting och statliga myndigheter använder innovations- och funktionsupphandling i större utsträckning. För att detta ska fungera och skapa mervärde för medborgarna krävs det att fler offentliga aktörer tillämpar innovations- och funktionsupphandling. Men även ökad medvetenhet och kompetens. Här har upphandlingsmyndigheten en viktig roll att sprida goda exempel, skapa medvetenhet och vara ett professionellt stöd så att vinsterna och effektiviseringen som möjliggörs genom innovations- och funktionsupphandling kan komma hela Sverige till del.

Lars Hjalmered (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Sofia Fölster (M)

Hans Rothenberg (M)

Hanif Bali (M)